

KEGYELETI JOG – SÍRHELY FELETTI RENDELKEZÉSI JOG – TÖBB RENDELKEZÉSRE JOGOSULT

A sírhely feletti rendelkezési jog több személy általi gyakorlása esetén a megváltási díj bármelyikük általi kifizetése a többi jogosult - üzemeltető felé fennálló - rendelkezési jogát automatikusan nem szünteti meg.

Az a körülmény, hogy az alperes, mint a temető üzemeltetője a nyilvántartásában feltüntetett, sírhely felett rendelkezni jogosultak egyikének az utasításai szerint járt el, kegyeleti jogsértést nem valósított meg / Ptk.85. § (3) bekezdés, 1999. évi XLIII. Tv. 22. § (1) bekezdés/.

A törvényszék a fellebbezéssel támadott ítéletében a felperesek kegyeleti jog megsértése iránt indított kereseti kérelmét elutasította.

Az irányadó tényállás szerint az alperes az önkormányzata tulajdonában álló temetőt 1991 novemberétől üzemelteti az önkormányzattal 2016. június hónapig megkötött kezelői szerződés alapján.

Az I.- II. r. felperesek édesapja, néhai S.M. 1972 januárjában elhalálozott. Eltemetéséről a házastársa, S.M.-né gondoskodott a T.-i, Ú.-i temető M. parcella 15-ös sor 18. és 19-es számú kettős sírhelyen, amelyet 1972. január 12-én 25 évre, azaz 1997. évig váltott meg.

1996. december 9-én az I. r. felperes, ifjabb S.M. és - az akkor már H.B.-né nevet viselő – nevelőanyja, korábbi asszonynevén S.M.-né együttesen jelent meg az alperesnél és újabb 25 évre váltották meg a perben érintett sírhelyet. A számla az ellenértéket megfizető ifjabb S.M. nevére került kiállításra.

Az alperes által vezetett sírhelynyilvántartásban rendelkezésre jogosultakként (Ifj.)S.M. és H.B.-né kerültek feltüntetésre.

A sírt rendszeresen gondozó H.B.-né a temető távolabbi részein nyugvó hozzátartozóit ezen a sírhelyen kívánta elhelyezni.

2001. májustól - S.M. koporsójának háborítása nélkül - áttemetéssel T. J., T. Z., T. K. és T. Cs. urnái a dupla sírhely másik oldalán kerültek elhelyezésre.

A 2005. évtől Sz. L.-né, H.B.-né testvére is ebben a sírban nyugszik.

H.B.-né 2005. február 1. napján a sírhelyet a már eltelt idő beszámításával 2030. évig váltotta meg. H.B.-né a korábbi műköő síremléket márvánnyal fedette be és a sírfeliratot „Drága szüleink és szerettei: M., Cs. és K.” feliratra változtatta meg a Sz. család egyetértésével.

H.B.-né 2008 márciusában elhalálozott. Eltemetéséről Sz. G., az ő keresztfia gondoskodott. H.B.-né urnája volt házastársa, S.M. koporsója felett került elhelyezésre.

A felperesek a kereseti kérelmükben annak megállapítását kérték, hogy az alperes a kegyeleti jogukat megsértette, mivel betemetések történtek édesapjuk sírjába és a síremléket is eltávolították. Kérték az engedély nélkül betemetett személyek azonnali eltávolítását, a síremlék eredeti állapotba történő visszaállítását és az alperes 5 millió forint nem vagyoni kártérítés megfizetésére való kötelezését.

A II.r. felperes a kereseti kérelmét akként pontosította, hogy a felperesek által állítandó síremlék 650.000.- Ft-ban megjelölt ellenértékének megfizetésére kérte kötelezni az alperest (11. sz. irat 2.o.).

Az elsőfokú bíróság a kereseti kérelmet az alábbiak okán utasította el.

A temetőkről és a temetkezésről szóló 1999. évi XLIII. törvény (Temetőtv.) 22. § (1) bekezdése értelmében a temetési hely felett – a nemzeti sírkertbe tartozó temetési hely kivételével – az rendelkezik, aki azt megváltotta.

A (2) bekezdés szerint a rendelkezési jog gyakorlása a temetési helyre helyezhető személyek körének meghatározására, síremlék, sírhely állítására és mindezek gondozására terjed ki.

A csatolt sírhelynyilvántartás alapján az elsőfokú bíróság úgy foglalt állást, hogy a sírhely felett S.M. mellett H.B.-né is jogosult volt rendelkezni.

Az alperes nem valósított meg jogellenes magatartást akkor, amikor H.B.-né utasításának megfelelően az áttemetéseket elvégezte és akkor sem, amikor az új síremlék és új sírfelirat elkészültét tudomásul vette.

A síremlék és sírfelirat a közízlést nem sérti, a sírfeliraton az ott nyugvó S.M. neve - a rokonok számára - beazonosítható módon feltüntetésre került.

Hangsúlyozta a törvényszék, hogy az alperes, mint a temető üzemeltetője csak azt vehette figyelembe az áttemetésekkel és sírkőállítással kapcsolatosan, hogy az arra rendelkezésre jogosulttól kapott-e utasítást. Nem volt köteles vizsgálni, hogy a többi kegyeleti jog gyakorlására jogosult egymással miként egyeztetett.

Abban az esetben, ha több konkuráló kegyeleti jog jogosult van, a kegyeleti jogok önálló gyakorlásának meg kell felelnie a társadalmi rendeltetésnek. Ezt azonban a törvényszék e perben nem vizsgálhatta a további kegyeleti jogosultak perben állásának hiánya miatt.

„Az eredeti állapot helyreállítása iránti kereseti kérelem vonatkozásában az alperes perbeli jogképességgel – túl azon, hogy olyan jogellenes magatartást, amellyel okozati összefüggésben a felpereseket kár érte volna, nem valósított meg - nem rendelkezik.” (ítélet 7.o.3.bek.).

Az ítélettel szemben a II. r. felperes élt fellebbezéssel.

Az ítélet megváltoztatását indítványozta akként, hogy az alperest a kegyeleti jog megsértése miatt összesen 1.500.000.-Ft nem vagyoni kár és perköltség megfizetésére és az eredeti állapot helyreállítására kérte kötelezni, az általa vezetett nyilvántartásra kiterjedően is.

Kiemelte, hogy az elsőfokú bíróság tévesen állapította meg a tényállást abban a körben, hogy H.B.-né is a sírhely felett rendelkezésre jogosultnak tekintette.

A csatolt számla alapján a sírhelyet 1996. december 9-én S.M. váltotta meg, ebből következően a Temetőtv. 22. § (1) és (3) bekezdései alapján kizárólag az I. r. felperes volt jogosult rendelkezni a sírhelyről 1997. és 2021. évek között.

Hangsúlyozta a II. r. felperes, hogy az I. r. felperes és H.B.-né nem együttesen váltották meg a sírhelyet, a mindkettőjüket megillető rendelkezési jog tekintetében közöttük megállapodás nem volt.

A 145/1999. (X.1.) Korm. rendelet 18. § (5) bekezdése úgy rendelkezik, hogy megszűnik a rendelkezési jog gyakorlása, ha a használati idő meghosszabbítás hiányában lejár. Figyelemmel arra, hogy S.M.né rendelkezési joga meghosszabbítása iránt nem intézkedett, ezért jogosultsága 1996. december 31. napjával megszűnt.

Az elsőfokú bíróság a tényállást iratellenesen állapította meg és a Pp.221. § (1) bekezdésébe foglalt indokolási kötelezettségének sem tett eleget, mivel nem adott magyarázatot arra, hogy sírhely feletti rendelkezésre jogosultak személyének meghatározása során a csatolt számlával szemben miért az alperes által vezetett nyilvántartás és alperesi ügyvezető nyilatkozata alapján döntött.

Kitért arra, hogy a Temetőtv. 18. § (1) és (2) bekezdését sértő módon az alperes temetési helyekről vezetett nyilvántartása nem felelt meg a valóságnak. A kegyeleti jogok biztosítása pedig csak a valóságnak megfelelő, helyes nyilvántartás mellett biztosítható.

Az alperes néhai H.B.-né rendelkezési jogának megszűnését a nyilvántartásban nem vezette át. Ebből eredően a rendelkezésre nem jogosult személy utasítására harmadik személyek urnáit helyezte el a sírban és a sírhelyet, valamint a síremléket az arra nem jogosult személy utasítására változtatta meg. Magatartása a felperesek kegyeleti jogait sérti.

Állította, hogy az új sírfelirat kegyeleti jogokat sértő, mivel az ott nyugvó S.M. személye a felirat alapján nem azonosítható.

Az ingatlan-nyilvántartással összefüggő perek joggyakorlatára, analógiára hivatkozással hangsúlyozta, hogy az eredeti állapot helyreállítására irányuló kereseti kérelme nem pusztán a sírban elhelyezett személyek hamvainak elszállítására, hanem az alperes által vezetett nyilvántartás helyreállítására is irányult (2/2005.(VI.15.) PK. vélemény, 3/2010.(XII.6.) PK. vélemény és 2000.308/2011. számú Polgári Elvi Határozat).

A fellebbezés nem megalapozott.

Az ítéletábra megállapította, hogy az elsőfokú bíróság a bizonyítási eljárást a szükséges körben lefolytatta, a bizonyítékokat a Pp.206. §-ban írtaknak megfelelően okszerűen értékelve, helyes tényállást állapított meg, amelyből levont jogi következtetéseivel az ítéletábra egyetért.

Az érdemi döntés indokait az ítéletábra az alábbiakkal egészíti ki.

A felperesek álláspontja szerint kegyeleti jogukat az alperes azzal sértette, hogy az I. r. felperes kizárólagos sírhely használati jogát figyelmen kívül hagyva, a rendelkezési joggal nem bíró H.B.-né utasításai alapján a felperesek számára idegen személyek áttemetését engedélyezte az édesapjuk sírjába. Sérelmezte, hogy a síremlék, a sírfelirat is oly módon került megváltoztatásra, hogy édesapjuk személye nem felismerhető.

Az alperes eljárásának értékeléséhez annak eldöntése szükséges, hogy a betemetések időszakában melyik hozzátartozó volt jogosult az érintett sírhelyről rendelkezni.

Az ítéletábra rámutat arra, hogy a sírhely feletti rendelkezési jog részben elhatárolandó a Ptk.85. § (3) bekezdésén alapuló kegyeleti jogosultságtól.

A sírhelyhasználati jog sajátos, kegyeleti jellegű intézmény, nem azonosítható a vagyoni jellegű használati jogokkal (BH.2000/242.).

A meghalt személy emlékét, mint a kegyeleti jogosultakat megillető, személyhez fűződő jogot mindenki köteles tiszteletben tartani. A kegyeleti jog mibenlétét a Legfelsőbb Bíróság több iránymutató eseti döntésében is körvonalazta (BH.2002/262, BH.1976/311, BH1990/374.).

A kegyeleti jogosultak egymástól függetlenül is tehetnek a kegyeleti jog rendeltetésszerű gyakorlása körében érvényes intézkedéseket, ekörben azonban fokozott jelentősége van a kegyeleti jogosultak együttműködésének.(BH.1984/352.)

A kegyeleti jogok önálló gyakorlásának meg kell felelnie a társadalmi rendeltetésnek. A kegyeleti jogok gyakorlására csak a többi kegyeleti jogosult jogai sérelme nélkül van lehetőség.

A sírhelyet, mint az elhunyt személy emlékének a hordozóját érintő döntésben is a hozzátartozóknak (a kegyeleti jog jogosultjainak) együtt kell működniük. Így abban is, hogy az elhunyt személy sírhelyébe kit temessenek, a sírkövet hogyan alakítsák ki, vagy változtassák-e meg azt. (Debreceni Ítéletábra Pf.II.20.486/2012/4.)

Együttműködési kötelezettségük teljesítését vagy annak hiányát azonban egymás közti jogviszonyukban, és nem az alperes, mint a temető üzemeltetője viszonylatában kell figyelembe venni.

A Temetőtörvény hatályáról szóló 2. § (1) bekezdése alapján megállapítható, hogy ezen jogszabály a temető fenntartó és az eltemettetők közötti jogviszonyt szabályozza.

A sírhely feletti rendelkezési jog szabályozása a temetéseket intéző személyek és a temetők fenntartóinak a viszonylatában irányadó, a kegyeleti és egyéb személyiségi jogok jogosultjainak jogai és jogsérelmei megítélése szempontjából közömbös (BDT.2005/1260).

A Debreceni Ítéletábra már hivatkozott eseti döntésében kifejtette, hogy „A Temetőtörvény 22. §-a nem azt rendezi, hogy kinek milyen dologi jogai vannak az adott körben a kegyeleti jog jogosultjai közül, annak csupán igazgatási feltételeit szabályozza, azaz azt, hogy a temető fenntartó kit tekint olyan személynek, aki rendelkezhet a sírhely felett, ám a hozzátartozók közti viszonyt nem rendezi. Ennek megfelelően a Temetőtv. 18. §-ában szabályozott nyilvántartásokba, így például a

temetőkönyvbe való bejegyzés is csak azt határozza meg, hogy a fenntartó kit tekint „ügyfelének”, olyannak, aki e nyilvántartásra való hivatkozással minden további igazolás nélkül rendelkezhet a sírhely felett.”

A Temetőtörvény 18. § (1) bekezdése értelmében a temetőben a kegyeleti jogok gyakorlása céljából az üzemeltető a) nyilvántartókönyvet, b) sírboltkönyvet vezet.

A (2) bekezdés értelmében a nyilvántartókönyv tartalmazza a temetésre és az elhunyra vonatkozó adatokat, a sírhely behatárolását, valamint az eltemettető nevét, lakcímét és a síremlékre vonatkozó bejegyzéseket.

A nyilvántartókönyv feltünteti, hogy a kegyeleti jogok jogosultjai közül ki tehet joghatályos nyilatkozatot az üzemeltető felé a sírhelyhasználattal kapcsolatosan.

A jelen tényállásban a nyilvántartókönyv mind S.M.t, mind H.B.-né a sírhely felett rendelkezni jogosultként tüntette fel.

H.B.-né sírhely feletti rendelkezési jogát igazolja nemcsak a nyilvántartás, hanem az a körülmény is, hogy a dupla sírhelyet eredetileg ő váltotta meg azzal a - felperesek által is ismert és elismert- szándékkal, hogy maga is ezen a sírhelyen kívánt nyugodni. A deklarált odatemetkezési szándéka és e szándéknak megfelelően az a tény, hogy e sírhelybe is temetkezett, cáfolja a II. r. felperes azon előadását, hogy a sírhely feletti rendelkezési jogáról lemondott (11.irat 1.o.6.bek.).

Mindkettőjük rendelkezési jogának fenntartására és feltüntetésére irányuló közös szándékukat valószínűsíti az a tény is, hogy 1996-ban, a sírhely meghosszabbítás időpontjában mindketten jelen voltak.

Ezirányú egyező szándékukra utaló, közös megjelenésüket támasztja alá K. J.-nek, az alperes ügyvezetőjének a II. r. felperessel egyező nyilatkozata is. A II.r. felperes azt állította, hogy „1996. december 9-én, délután 3 óra körül a sírmegváltásnál a bátyám (I.r. felperes), illetve H.B.-né volt jelen.” (14.irat 1.o. 7.bek.) Az I. r. felperes ezen állításokat nem cáfolta.

Nem hagyható figyelmen kívül az a körülmény sem, hogy a sírt kizárólag H.B.-né gondozta és későbbi rendelkezései (áttemettetések, sírfelirat) is arra engednek alappal következtetni, hogy a sírhely feletti rendelkezési jogát fenntartotta

A temetőtörvény 22. § (1) bekezdése értelmében alaptalanul hivatkozik a II. r. felperes arra, hogy az I. r. felperes a temetési hely általa történő megváltására tekintettel a temetési hely felett kizárólagos rendelkezési jogosultságot szerzett.

A hivatkozott rendelkezés értelmében a temetési hely felett –a nemzeti sírkertbe tartozó temetési hely kivételével - az rendelkezik, aki megváltotta.

A megváltási összeg befizetésére vonatkozó számlán az I. r. felperes aláírása szerepel. Az általa történt megváltásra tekintettel a sírhely felett nem vitatott rendelkezési jogosultsága van, ez azonban a kizárólagosságot nem biztosítja.

Tiltó törvényi rendelkezés hiányában nem kizárt, hogy a sírhely felett több személy önállóan is - pl. megállapodásuk alapján - rendelkezési jogosultságot szerezzen.

Jelen esetben rajta kívül a nyilvántartásban is feltüntetett H.B.-né is jogosult volt a sírhely felett rendelkezni.

Alapítván állítja a fellebbezésében a II. r. felperes a 145/1999.(X.1.) Korm. rendelet 18. § (5) bekezdése alapján, hogy 1997. évet követően H.B.-né sírhely feletti rendelkezési joga megszűnt.

A hivatkozott rendelkezés kimondja, hogy megszűnik a rendelkezési jog gyakorlása, ha a használati idő meghosszabbítás hiányában lejár, illetve ha a temetési hely megszűnik.

A sírhely feletti rendelkezési jog - egy vagy több személy által - a „megváltott” használati idő alatt gyakorolható. A megváltott használati idő egységes egészként értelmezendő függetlenül attól, hogy annak időtartama alatt a rendelkezési jog gyakorlása egy vagy több személy részére adott-e.

A megváltott használati idő lejártával a rendelkezési jog valamennyi arra jogosult tekintetében az adott sírhely fölött megszűnik.

A rendelkezési jog több személy általi gyakorlása esetén a megváltási díj bármelyikük általi kifizetése a többi jogosult - üzemeltető felé fennálló - rendelkezési jogát automatikusan nem szünteti meg.

Az a körülmény, hogy az alperes, mint a temető üzemeltetője a nyilvántartásában feltüntetett, sírhely felett rendelkezni jogosultak egyikének, nevezetesen H.B.-nének az utasításai szerint járt el, kegyeleti jogsértést nem valósított meg.

A feladatainak ellátása, a temető üzemeltetése, a sírfelirat jogosult általi kicserélésének tudomásul vételével sem tanúsított kegyeleti jogsértő magatartást.

Az ítéletábra mellőzi az elsőfokú bíróság ítéletének azon megállapításait, amelyek az eredeti állapot helyreállítása iránti kereseti kérelem tekintetében az alperes perbeli jogképességének hiányát érintik.

A Pp.48. §-a értelmében ugyanis a perben fél az lehet, akit a polgári jog szabályai szerint jogok illehetnek és kötelezettségek terhelhetnek. Az alperes perbeli jogképességgel rendelkezik, függetlenül attól, hogy valamely perbeli igény éppen vele szemben érvényesíthető-e vagy sem.

Figyelemmel arra, hogy a kegyeleti jogsértés megállapítást nem nyert, így az ezen alapuló, a jogkövetkezményekre vonatkozó polgári jogi igény sem lehet megalapozott. A fentiekre tekintettel az elsőfokú bíróság érdemben helytálló döntéssel utasította el a felperesek eredeti állapot helyreállítására és az ennek körében előterjesztett egyéb igényekre vonatkozó kereseti kérelmét. (BH.2000.242.)

A II. r. felperes a fellebbezésében kifejtette, hogy az eredeti állapot helyreállítására irányuló kereseti kérelme magában foglalta az alperes üzemeltető által vezetett nyilvántartó könyvben az I. r. felperes, mint a sírhely felett rendelkezni jogosult feltüntetését is.

Az ítéletábra kiemeli, hogy a felperesek - az elsőfokú eljárás során - kereseti kérelmükben az alperes nyilvántartó könyvének módosítására vonatkozó egyértelmű kérelmet nem terjesztettek elő. Ez okból a II. r. felperes ezen fellebbezési kérelme a Pp.247. § (1) bekezdésébe ütközik.

A személyiségi jogi (kegyeleti jog megsértésére vonatkozó) perekben az eredeti állapot helyreállítására irányuló kereseti kérelem elbírálására a konstitutív hatályú ingatlan-nyilvántartásra vonatkozó perekben irányadó joggyakorlat nem alkalmazható.

A Temetőtörvény 22. § (2) bekezdése értelmében a sírhely feletti rendelkezési jog gyakorlása a temetési helyre helyezhető személyek körének meghatározására, síremlék, sírjel állítására és mindezek gondozására terjed ki.

A tanúként meghallgatott Szabó Gábor úgy nyilatkozott, hogy „amikor az áthelyezés megtörtént, akkor az én édesapám készítette az új síremléket” (15. jkv. 2. oldal). A sírfeliratot H.B.-né és a betemetettek hozzátartozói, a Szabó család egyeztetve, határozta meg.

Az idézett 22.§. (2) bekezdése alapján a síremléket, illetve a sírfeliratot a sírhely felett rendelkezni jogosult, azaz H.B.-né meghatározhatta.

Mivel a felállított síremlék és sírfelirat a közízlést és általános erkölcsi normákat nem sértette, így az alperest, mint üzemeltetőt - a feladatai ellátása körében - nem terhelte olyan kötelezettség, hogy a síremlék felállítását megakadályozza, a sírfeliratot kifogásolja. Kegyeleti jogot sértő magatartást az alperes a síremlék felállításával és a sírfelirat megváltoztatásával összefüggésben sem tanúsított.

A törvényszék a felperesek kereseti kérelmét a Ptk. 85.§ (3) 84.§ (1) 339.§ (1) bekezdései alapján megalapozottan utasította el.

A fentiekre tekintettel az ítéltábla az elsőfokú bíróság érdemben helytálló döntését a – az indokolás fenti kiegészítésével - Pp.253. § (2) bekezdése alapján helybenhagyta.

Győri Ítéltábla Pf.III.20.279/2013/3. szám